

ยุทธศาสตร์ข้าวไทย ปี 2550 - 2554

หน่วยงานรับผิดชอบ : กระทรวงพาณิชย์
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ข้าว เป็นอาหารหลักประจำชาติและเป็นพืชเศรษฐกิจหลักที่สำคัญยิ่งของไทย โดยมีชาวนา 3.7 ล้านครัวเรือน จากเกษตรกรทั่วประเทศ 5.6 ล้านครัวเรือน หรือคิดเป็นร้อยละ 66 ของครัวเรือนเกษตรกรทั้งหมด พื้นที่เพาะปลูกข้าวปีละประมาณ 56 – 58 ล้านไร่ ได้ผลผลิตปีละประมาณ 28.0 – 30.0 ล้านตันข้าวเปลือก มูลค่าปีละประมาณ 180,000 - 200,000 ล้านบาท ซึ่งเป็นรายได้หลักที่หล่อเลี้ยงเกษตรกรในระดับรากหญ้า อีกทั้งยังเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญสามารถสร้างรายได้และนำเงินตราเข้าประเทศปีละประมาณ 80,000 - 100,000 ล้านบาท รวมทั้งเป็นพืชที่สร้างความมั่นคงด้านอาหารด้วย

ในด้านการผลิต การตลาดภายใน ตลาดต่างประเทศ รวมตลอดถึงด้านการบริหารจัดการขนส่งสินค้าและบริการ มีหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องของหลายหน่วยงาน ซึ่งการดำเนินการยังไม่สอดคล้องกันทั้งระบบ ส่วนใหญ่จะสามารถแก้ไขปัญหาได้เพียงระยะเวลาหนึ่ง แต่ไม่ใช่เป็นการแก้ไขปัญหาในระยะยาวและในบางครั้งยังเป็นการซ้ำเติมให้เกิดปัญหาในระยะยาวเพิ่มขึ้นได้

ดังนั้น เพื่อให้การพัฒนาและแก้ไขปัญหาข้าวไทยทั้งในด้านการผลิต การแปรรูป และการตลาด เป็นไปอย่างเป็นระบบมีประสิทธิภาพเข้มแข็งและยั่งยืน มีทิศทางการดำเนินงานทั้งระยะสั้น ระยะปานกลาง และระยะยาวอย่างชัดเจน กระทรวงพาณิชย์และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงมีนโยบายในการจัดทำยุทธศาสตร์ข้าวไทย และที่สำคัญที่สุดเพื่อให้ชาวนามีรายได้และความเป็นอยู่ดีขึ้นและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศเติบโตอย่างมั่นคง โดยกระทรวงพาณิชย์ได้มีคำสั่งเมื่อวันที่ 3 มกราคม 2550 แต่งตั้งคณะกรรมการร่างยุทธศาสตร์ข้าวไทยขึ้น เพื่อจัดประชุมและระดมความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องจัดทำร่างยุทธศาสตร์หลักข้าวไทย และได้นำเสนอให้ที่ประชุมสัมมนา **"ยุทธศาสตร์ข้าวไทยเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน"** เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2550 ก่อนนำเสนอ กนช. พิจารณาเมื่อ

วันที่ 2 มีนาคม 2550 แล้ว ทั้งนี้ ได้มีการปรับแก้ไขจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามข้อสังเกตของ กนช. และจะนำเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างยุทธศาสตร์ข้าวไทยอีกครั้ง โดยได้สรุปเป็นร่างยุทธศาสตร์ข้าวไทย ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ระยะ 5 ปี (2550-2554) เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป ดังนี้

1. วิสัยทัศน์

ไทยเป็นผู้นำด้านคุณภาพข้าวและผลิตภัณฑ์เป็นหนึ่งในของโลก เพื่อชาวนามีรายได้มั่นคงและผู้บริโภคมั่นใจ

2. พันธกิจ

2.1 การจัดระบบการผลิตและ การส่งเสริมและสนับสนุน ชาวนา

- 2.1.1 พัฒนาเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชาวนาให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาว
- 2.1.2 เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตตั้งแต่การเพิ่มผลผลิตต่อไร่ของชาวนา การลดต้นทุนการผลิตของชาวนา พัฒนาคุณภาพข้าวด้วยการใช้พันธุ์ดี และการจัดการหลังเก็บเกี่ยว
- 2.1.3 อนุรักษ์พันธุกรรม วิจัย และพัฒนาพันธุ์และเทคโนโลยีการผลิตอย่างยั่งยืน

2.2 การจัดระบบตลาดและพัฒนาผลิตภัณฑ์

- 2.2.1 เสริมสร้างกลไกตลาดให้เกิดความเข้มแข็งโดยการเพิ่มประสิทธิภาพการตลาด โดยเฉพาะในช่วงต้นฤดูที่มีความเหลื่อมล้ำในด้านอำนาจต่อรองสูงเป็นพิเศษ และพัฒนาระบบตลาดทั้งในระดับท้องถิ่น ภูมิภาค และประเทศ
- 2.2.2 ส่งเสริมเพื่อขยายตลาดการบริโภคข้าวและผลิตภัณฑ์ข้าวเพิ่มขึ้น รวมทั้งส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปใหม่ๆ ที่สร้างมูลค่าเพิ่มในระดับสูง

2.3 การปลักต้นการส่งออกข้าว

โดยการปลักต้นการส่งออกข้าว ด้วยการใช้นโยบายเชิงรุกในการรักษาตลาดเดิม และเพิ่มตลาดใหม่

2.4 การจัดระบบการกระจายสินค้าให้มีต้นทุนต่ำและรวดเร็วขึ้น

โดยการพัฒนาการกระจายข้าวเปลือก ข้าวสาร และผลิตภัณฑ์ข้าวจากพื้นที่เพาะปลูกสู่กระบวนการตลาดผ่านกระบวนการบริหารจัดการขนส่งสินค้าและบริการ (Logistics) ที่มีการจัดการอย่างเป็นระบบ

3. วัตถุประสงค์

3.1 เพื่อให้มีกรอบทิศทางการพัฒนาการผลิต การตลาด และการกระจายข้าวอย่างชัดเจน

3.2 เพื่อให้ชาวนามีความมั่นคงในอาชีพและรายได้ เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

3.3 เพื่อพัฒนาระบบการค้า การกระจายข้าวและผลิตภัณฑ์ข้าวทั้งในประเทศและส่งออก เพื่อเป็นฐานในการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจของประเทศอย่างยั่งยืน

4. กลยุทธ์หลัก

4.1 กลยุทธ์การพัฒนาการผลิต

4.1.1 เป้าหมาย

(1) คงพื้นที่ปลูกข้าวที่ 57.5 ล้านไร่ (นาปี 57.5 ล้านไร่ , นาปรัง 9 ล้านไร่) ตามศักยภาพเขตชลประทาน ในข้อเท็จจริงพื้นที่เพาะปลูกข้าวจะมีแนวโน้มลดลงในอนาคตตามสภาพการใช้ที่ดินที่จะมีการปรับเปลี่ยนจากพื้นที่ทำการเกษตรไปสู่พื้นที่อุตสาหกรรมและการค้า

(2) เพิ่มผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ เพิ่มขึ้นเฉลี่ยประมาณร้อยละ 20 ภายใน 5 ปี โดยผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่เพิ่มจาก 439 กก./ไร่ (ชาวนาปี 432 กก./ไร่ พื้นที่เกี่ยวเกี่ยว 53

ล้านไร่ สูญเสียจากน้ำท่วมข้าวนาปรัง 683 กก./ไร่ พื้นที่เก็บเกี่ยว 9 ล้านไร่) ในปี 2549/50 เป็น 529 กก./ไร่ (ข้าวนาปี 515 กก./ไร่ ข้าวนาปรัง 764 กก./ไร่) ในปี 2553/54

(3) เพิ่มผลผลิตข้าวเปลือก โดยผลผลิตข้าวรวมเพิ่มขึ้นจาก 29.432 ล้านตัน (ข้าวนาปี 22.899 ล้านตัน ข้าวนาปรัง 6.532 ล้านตัน) ในปี 2549/50 เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 13.5 เป็น 33.405 ล้านตัน ในปี 2553/54 ให้สอดคล้องกับปริมาณส่งออกที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นในอัตราใกล้เคียงกัน

(4) เพิ่มคุณภาพข้าวหอมมะลิให้สีเป็นข้าวสารได้ตันข้าวมากกว่า 42 กรัม ในปี 2554

4.2.2 *กลยุทธ์*

(1) กำหนดให้ชาวไทย เพื่อการค้า เป็นข้าวปลอดการตัดแต่งพันธุกรรม (Non-GMOs) โดยการกำหนดมาตรการตรวจสอบและรับรองข้าวปลอดการตัดแต่งทางพันธุกรรม GMOs

(2) กำหนดเขตพื้นที่การปลูกข้าวในแต่ละพื้นที่ให้เหมาะสม โดยให้สามารถตอบสนองต่อข้าวในแต่ละชนิดพันธุ์อย่างมีประสิทธิภาพให้ชัดเจนเพื่อให้สามารถเพิ่มศักยภาพการผลิตได้สูงสุด โดยให้มีการกำหนดเขตพื้นที่ส่งเสริมการผลิตข้าวตลาดเฉพาะ ซึ่งเป็นข้าวตลาดบน ได้แก่ ข้าวหอมมะลิอินทรีย์ ข้าวหอมมะลิคุณภาพมาตรฐาน ข้าวเฉพาะถิ่น โดยเน้นการพัฒนาคุณภาพ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มขึ้น ในขณะที่ข้าวชนิดอื่นๆ เช่น ข้าวเปลือกเจ้า ข้าวปทุมธานี ข้าวพื้นแข็ง ข้าวที่ใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมจะเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเพื่อลดต้นทุนการผลิต และให้มีการพัฒนาเพื่อให้สามารถปรับเปลี่ยนไปสู่การจัดแบ่งพื้นที่เป็นพื้นที่เพื่อการส่งออกและใช้ภายในในอนาคต โดยการให้สิทธิพิเศษและสิ่งจูงใจในพื้นที่เพื่อการส่งออกให้สามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้เพิ่มขึ้น

(3) จัดทะเบียนชานาให้สอดคล้องกับการกำหนดเขตพื้นที่การปลูกข้าวเพื่อให้สามารถจัดสรรระบบจูงใจ (Incentive) ให้แก่ชานาในแต่ละเขตพื้นที่ให้เหมาะสม

(4) พัฒนาระบบการส่งเสริมและถ่ายทอดเทคโนโลยีให้ชานามีการปฏิบัติและดูแลการผลิตอย่างถูกต้องตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP)

- (5) พัฒนาและส่งเสริมระบบการผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ดีให้แก่ชาวนาอย่างทั่วถึง
- (6) พัฒนาและส่งเสริมระบบตรวจสอบและรับรองคุณภาพให้ได้มาตรฐานเพื่อให้ข้าวที่ผลิตเป็นที่ยอมรับของตลาด
- (7) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการผลิตโดยการพัฒนาระบบชลประทานและการจัดรูปที่ดินในเขตส่งเสริมการผลิตข้าว เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและลดต้นทุนการผลิต
- (8) พัฒนาระบบการผลิตข้าวเพื่อตลาดเฉพาะ (Niche Market)
- (9) วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตและการจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยวไปจนถึงการแปรรูป
- (10) อนุรักษ์พันธุกรรม โดยการจัดตั้งธนาคารเชื้อพันธุ์ และมีการพัฒนาพันธุ์ และเทคโนโลยีการจัดการพันธุ์
- (11) พัฒนาระบบเตือนภัยธรรมชาติทางการเกษตร และการระบาดของศัตรูข้าว
- (12) พัฒนาระบบสารสนเทศรวมทั้งการจัดการองค์ความรู้สู่ชาวนาและผู้เกี่ยวข้อง
- (13) การจัดตั้งศูนย์วิจัยและพัฒนาข้าวแห่งชาติที่มีองค์ประกอบครบถ้วน ได้แก่ อุปกรณ์ บุคลากรทุกด้าน ศูนย์ฝึกอบรมสัมมนา ศูนย์ปฏิบัติการตรวจสอบและรับรอง ศูนย์สารสนเทศ และการอารักขาและวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ รวมทั้งการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวทั้งที่เป็นอาหารและมีใช้อาหาร

4.2.กลยุทธ์ส่งเสริมและสนับสนุนชาวนา

4.2.1 เป้าหมาย

- (1) พัฒนาชาวนาให้มีความรู้ความสามารถในการผลิตและการจัดการผลผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพในแหล่งปลูกข้าวเป็นพืชหลักอย่างน้อย 1 ล้านคน ในปี 2554

- (2) จัดตั้งศูนย์บริการข้อมูลข่าวสารและการเรียนรู้ของชาวนาให้ครอบคลุมแหล่งปลูกข้าวที่สำคัญไม่น้อยกว่า 500 แห่งในปี 2554
- (3) ส่งเสริมสนับสนุนชาวนาให้มีรายได้จากการประกอบอาชีพการทำนาที่ดีขึ้น รวมทั้งมีความภาคภูมิใจในอาชีพ และนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
- (4) ส่งเสริมให้ชาวนาได้เข้าถึงองค์ความรู้การพัฒนาอาชีพ การอยู่ดีมีสุข โดยการสนับสนุนให้มีส่วนร่วมกับองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐบาลและเอกชน และสถาบันการศึกษา ในการแลกเปลี่ยนความรู้ และการผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ากับเทคโนโลยีสมัยใหม่

4.2.2 *naynr*

- (1) ศึกษา วิเคราะห์ ปัญหาหนี้สินและความเป็นอยู่ของชาวนาและแนวทางแก้ไข
- (2) สร้างชาวนาชั้นนำ ให้มีความรู้ความสามารถประสบการณ์ในการทำนา เพื่อเป็นวิทยากรและให้คำปรึกษา ชาวนาจำนวน 10,000 คน และถ่ายทอดเทคโนโลยีให้ชาวนาในชุมชนอัตราส่วน 1 ต่อ 10 คน เพื่อเป็นอาสาสมัครเกษตรด้านการผลิตข้าว จำนวน 100,000 คน
- (3) ส่งเสริมชาวนาให้เป็นชาวนามืออาชีพ โดยการให้ความรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีสมัยใหม่ จำนวน 100,000 คน เน้นหนักในพื้นที่ที่ผลิตเพื่อการส่งออก
- (4) ส่งเสริมชาวนาให้เป็นผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวในศูนย์ข้าวชุมชน จำนวน 7,000 แห่งๆ ละ 20 คน รวม 140,000 คน และชาวนาผู้จัดทำแปลงขยายพันธุ์ ผลิตเมล็ดพันธุ์ให้ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว จำนวน 300 แห่งๆ ละ 50 คน รวม 15,000 คน
- (5) จัดตั้งศูนย์บริการชาวนาเพื่อเป็นแหล่งบริการในด้านต่างๆ รวมทั้งข้อมูลข่าวสารและการเรียนรู้ของชาวนาผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 500 แห่ง เพื่อให้บริการชาวนาในแหล่งที่ปลูกข้าวเป็นพืชหลัก 1 ล้านคน
- (6) สนับสนุนให้มีสวัสดิการชาวนาและส่งเสริมการประกันภัยพืชผล เพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ

- (7) อนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมภูมิปัญญาข้าว โดยจัดให้มีวันข้าวแห่งชาติเพื่อแสดงผลงานวิจัยและศักยภาพการผลิตข้าว ตลอดจนสินค้าข้าวคุณภาพและสินค้าแปรรูป
- (8) พัฒนาอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ชาวนาอย่างมั่นคง โดยใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- (9) พัฒนาเยาวชนเกษตรกรเพื่อเป็นชาวนายุคใหม่ในพื้นที่ที่ผลิตเพื่อการส่งออก จำนวน 10,000 คน
- (10) สร้างความมั่นคงทางอาหารโดยจัดสร้างธนาคารข้าวในพื้นที่ขาดแคลนข้าว เพื่อให้ชาวนายืมข้าวสำหรับบริโภค จำนวน 80 แห่ง
- (11) ส่งเสริมคุณภาพชีวิตชาวนาให้ดีขึ้นโดยให้ใช้ เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับพื้นที่ และส่งเสริมการจัดการปัจจัยการผลิตที่มีต้นทุนต่ำ
- (12) ส่งเสริมให้ชาวนารวมกลุ่มเป็นองค์กรชาวนาที่มีศักยภาพในการประสานงาน แลกเปลี่ยนความรู้ กับองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และสามารถต่อรองทางด้านการตลาดได้

4.3 กลยุทธ์การจัดระบบตลาดและพัฒนาผลิตภัณฑ์

4.3.1 เป้าหมาย

- (1) กระตุ้นกลไกและลดขั้นตอนการตลาด เพื่อพัฒนาศักยภาพการตลาด เพื่อเสริมการพัฒนาศักยภาพการผลิต อันจะส่งผลให้รายได้ของชาวนาให้เพิ่มขึ้น ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 ใน 5 ปี และสามารถสร้างมูลค่าจากการขายข้าวทั้งระบบเพิ่มขึ้น จาก 210,000 ล้านบาทในปี 2550 เป็น 231,000 ล้านบาท ในปี 2554
- (2) มีการซื้อขายข้าวในตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าเพิ่มขึ้น โดยในปี 2554 จะมีปริมาณการซื้อขายข้าวสารในตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า ประมาณร้อยละ 20 ของมูลค่าส่งออกข้าวไปต่างประเทศ

4.3.2 กลยุทธ์

- (1) ข้าวเปลือก

- ก. **การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว** โดยการรับรองมาตรฐานเครื่องเกี่ยวนวด เพื่อลดการสูญเสีย
- ข. **จัดระบบกรรมวิธีการรักษาข้าวเปลือก** ให้คงคุณภาพ เพื่อสามารถชะลอการจำหน่ายให้ได้ราคาสูงขึ้น
- ค. **จัดระบบการซื้อขายข้าวเปลือก** โดยมีการกำหนดมาตรฐานข้าวเปลือกให้เกิดความเป็นธรรมทางการค้า
- ง. **จัดระบบตลาดกลาง** โดยให้มีการสร้างและพัฒนาตลาดกลางให้สอดคล้องกับปริมาณผลผลิตในจุดที่สำคัญตามความต้องการของตลาด โดยพัฒนาให้มีการจัดระบบการซื้อขายตามตัวอย่างและตามมาตรฐาน
- จ. **สนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวก** ขั้นพื้นฐานในพื้นที่ที่จำเป็นและเหมาะสม
- ฉ. **สร้างความเป็นธรรมทางการค้า** โดยการดูแลการชั่งตวงวัดให้มีความเที่ยงตรงในการซื้อขาย

(2) ข้าวสาร

- ข. **จัดระบบโรงสี** ให้มีปริมาณโรงสีที่เหมาะสมกับความต้องการแปรรูปข้าว และลดการสูญเสียเปล่า โดยแต่งตั้งคณะกรรมการจากภาครัฐและเอกชนในการพิจารณาความเหมาะสม
- ช. **ส่งเสริม** ให้โรงสีพัฒนาระบบการผลิตและสร้างนวัตกรรมด้านเทคโนโลยีของโรงสีให้เป็นมาตรฐาน
- ฅ. **ส่งเสริม** การพัฒนาการซื้อขายผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อป้องกันมิให้มีการกำหนดราคาที่ไม่เป็นธรรม
- ญ. **ส่งเสริม** ให้มีการสร้างระบบประกันความเสี่ยงผ่านตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า
- ฎ. **ส่งเสริม** การรวมกลุ่มของผู้ค้าและสมาคมที่เกี่ยวข้อง เพื่อลดความขัดแย้ง

ฎ **ส่งเสริม** การจัดหาเครื่องมืออุปกรณ์แก่โรงสีในการปรับปรุงคุณภาพให้ตรงกับความต้องการของตลาดและสีได้ตันขาวเพิ่มขึ้น

ฐ **สนับสนุน** การจัดสร้างไซโลที่มีมาตรฐานเพื่อรักษาคุณภาพข้าวในเขตพื้นที่เพาะปลูกที่สำคัญ

(3) ผลผลิตภัณฑ์ข้าว

ท **ส่งเสริม** ให้มีการพัฒนาการแปรรูปข้าวให้มีความหลากหลายและมีมูลค่าสูง โดยจัดลำดับการให้ความสำคัญตามความเป็นไปได้ทางการตลาด เช่น ข้าวกล้องงอก (Gaba Rice) และผลผลิตภัณฑ์จากน้ำมันรำข้าว โดยการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ การบริโภคเพื่อขยายตลาดเพิ่มขึ้น

ฒ **สนับสนุน** การผลิตวัตถุดิบข้าวให้ตรงกับความต้องการของผู้ประกอบการผลผลิตภัณฑ์ โดยประสานเชื่อมโยงระหว่างชาวนาจนถึงผู้ประกอบการ

4.4 กลยุทธ์การรักษาเสถียรภาพราคา

Price Stabilization

4.4.1 เป้าหมาย

กำหนดราคาแทรกแซงตลาดใกล้เคียงกับราคาตลาด หรือสูงกว่าราคาตลาดไม่เกินร้อยละ 10 เพื่อให้สามารถลดปริมาณและภาระค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการแทรกแซงตลาดข้าวเปลือกลงประมาณร้อยละ 10 ต่อปี จากประมาณ 4,400 ล้านบาท ในปี 2550 เป็น 4,000 ล้านบาท ในปี 2554

4.4.2 กลยุทธ์

- (1) จัดหาตลาดรองรับผลผลิตภัณฑ์ โดยส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์รองรับผลผลิตที่จะเป็นแหล่งซื้อและขายผลผลิตของชาวนา
- (2) ประชาสัมพันธ์ เพื่อเผยแพร่คุณภาพสินค้า เพื่อขยายตลาดภายใน เพื่อนำไปสู่การขยายการส่งออก

- (3) สร้างการรับรู้ในด้านกลไกตลาด โดยการสนับสนุนข้อมูลข่าวสาร ความรู้ในเรื่องกลไกตลาดข้าวแก่ชาวนา เพื่อให้เกษตรกรยอมรับราคาตลาดเพิ่มขึ้น
- (4) กำหนดแผนการลด/ยกเลิกการแทรกแซงตลาดข้าว โดยกำหนดราคาแทรกแซง/รับจำนำ/เป้าหมาย ให้สอดคล้องกับภาวะราคาตลาดและสถานการณ์ โดยกำหนดราคาแทรกแซงตลาดสูงไม่เกินร้อยละ 10 ของราคาตลาด และกำหนดเป้าหมายปริมาณการแทรกแซงตลาด โดยให้ลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ต่อปี
- (5) สร้างกลไกในการช่วยเหลือเกษตรกรเพิ่มเติม เช่น การผูกโยงให้ผู้ส่งออกได้รับสิทธิในเรื่องอัตราแลกเปลี่ยนเป็นกรณีพิเศษ โดยผู้ส่งออกจะต้องซื้อข้าวภายในประเทศในราคาสูงขึ้นในสัดส่วนเดียวกัน
- (6) เพิ่มศักยภาพทางการตลาดแก่เกษตรกร จัดหาสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำแก่สถาบันเกษตรกร เพื่อจัดหาเครื่องมืออุปกรณ์ในการแปรรูปข้าว เพื่อลดขั้นตอนการตลาด
- (7) สร้างสภาพคล่องทางการค้าและการเงินเพิ่มขึ้น โดยดำเนินการวางระบบให้มีการออกใบรับสินค้า (Warehouse receipt) เป็นเครื่องมือในการสร้างสภาพคล่องแก่ชาวนาเพิ่มขึ้น

4.5 กลยุทธ์การตลาดระหว่างประเทศ

International Marketing Development

4.5.1 เป้าหมาย

ผลักดันการส่งออกให้มีปริมาณและมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นจากช่วงปี 2545 – 2549 ซึ่งมีปริมาณส่งออกเฉลี่ย 7.3 ล้านตัน มูลค่า 2.057 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ราคาเฉลี่ย 278 เหรียญสหรัฐฯ ต่อตัน เพิ่มเป็นปริมาณส่งออก 8.5 – 9.5 ล้านตัน มูลค่า 2,600 – 2,850 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ราคาเฉลี่ย 300 เหรียญสหรัฐฯ ในปี 2550 – 2554

4.5.2 *naeng*

- (1) จัดระบบการส่งออก โดยการจดทะเบียนผู้ส่งออก เพื่อให้สามารถกำกับดูแลมิให้ผู้ส่งออกมีการตัดราคาส่งออกข้าวในต่างประเทศ หรือรวมตัวกันกำหนดราคาข้าวภายในประเทศ
- (2) สร้างความร่วมมือในระดับภูมิภาค โดยกระชับและขยายความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ เวียดนาม พม่า ลาว กัมพูชา อินโดนีเซีย บรูไน ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และมาเลเซีย
- (3) การสร้างภาพลักษณ์สินค้าข้าวและผลิตภัณฑ์ข้าวไทย โดยจัดให้มีหน่วยงานจัดทำข้อมูลโภชนาการและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์คุณประโยชน์ทางโภชนาการ และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์คุณประโยชน์ทางโภชนาการและการปลอดภัยการตัดแต่งพันธุกรรม (Non-GMOs) เพื่อเสริมสร้างจุดแข็งของข้าวและผลิตภัณฑ์ข้าวไทย รวมทั้งการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้บริโภคในแต่ละตลาด
- (4) การส่งออกข้าวรัฐต่อรัฐในตลาดที่เอกชนไม่สามารถเข้าถึงและสนับสนุนให้กลุ่มและสถาบันเกษตรกรมีส่วนร่วมในการส่งออกข้าวรัฐต่อรัฐภายใต้ระเบียบของราชการ
- (5) ส่งเสริมการส่งออกข้าวของเอกชน โดยจัดคณะผู้แทนการค้าภาครัฐร่วมกับภาคเอกชนเจรจาแก้ไขปัญหาการค้าข้าวระหว่างประเทศ
- (6) พัฒนาระบบมาตรฐานและการรับรองให้ได้มาตรฐานสากล โดยให้มีหน่วยงานรับรอง โดยเฉพาะการเจาะตลาดจำเพาะ (Niche Market) ได้แก่ ข้าวอินทรีย์ ข้าวกล้องอเนกประสงค์ และพัฒนารูปแบบข้าวผลิตภัณฑ์แปรรูปสารสกัดจากข้าวและบรรจุภัณฑ์เพื่อสนองรสนิยมตลาดที่เปลี่ยนแปลง
- (7) ปรับปรุงมาตรฐานข้าวไทยและข้าวหอมมะลิไทยให้เป็นมาตรฐานสากลและสร้างความเชื่อมั่นในมาตรฐานข้าวไทย
- (8) กำหนดตำแหน่งข้าวไทยในตลาดต่างประเทศในแต่ละชนิด/คุณภาพข้าวให้ชัดเจน โดยการศึกษาวิจัยเพื่อเข้าสู่กลุ่มเป้าหมายได้อย่างถูกต้อง

- (9) พัฒนาระบบข้อมูลการส่งออก โดยการเชื่อมข้อมูลกับหน่วยงานและกลุ่มประเทศ ความร่วมมือต่างๆ เพื่อสร้างฐานข้อมูลครบวงจร และพัฒนาระบบบริการการส่งออกโดยการให้บริการผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ EDI และ E-Service

4.6 กลยุทธ์การบริหารจัดการขนส่งสินค้าและบริการ

4.6.1 เป้าหมาย

สามารถลดต้นทุนการบริหารจัดการขนส่งสินค้าและบริการจากร้อยละ 19 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของข้าวในปี 2550 (ต้นทุนโดยรวมมีจำนวน 61,047 ล้านบาท จากผลิตภัณฑ์มวลรวม 315,139 ล้านบาท) เป็นร้อยละ 15 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของข้าวในปี 2554

4.6.2 กลยุทธ์

- (1) เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการด้านการขนส่งสินค้าและบริการโดยการศึกษากระบวนการบริหารจัดการขนส่งสินค้าและบริการ การจัดเก็บ รวบรวม และขนส่งข้าวที่ดำเนินการในส่วนภูมิภาค วิเคราะห์ข้อจำกัดที่ก่อให้เกิดความเสียหายของผลิตผลระหว่างดำเนินการ วิเคราะห์ต้นทุนที่เกิดจากกระบวนการดำเนินการ และพัฒนาวิธีการจัดเก็บ โดยให้มีหน่วยงานจัดเก็บหน่วยงานหลักหน่วยงานเดียวและการจัดการที่เหมาะสม โดยนำระบบแผนที่ทางภูมิศาสตร์ GIS มาใช้
- (2) จัดตั้งศูนย์บริการขนส่งสินค้าและบริการ โดยจัดให้มีศูนย์บริการการบริหารจัดการขนส่งสินค้าและบริการ (Logistics) ในระดับภูมิภาค โดยการสร้างพันธมิตรด้านการขนส่ง เช่น การจัดตั้งสถานีรวบรวมคอนเทนเนอร์ (ICD—Inland Container Depot) และให้มีการเชื่อมโยงระหว่างศูนย์ในแต่ละภูมิภาคเป็นเครือข่ายระดับประเทศ
- (3) จัดระบบผู้ให้บริการด้านการบริหารจัดการขนส่งสินค้าและบริการ โดยการจัดการให้มีการบริการด้านการจัดการเป็นพิเศษในระบบการบริหารจัดการขนส่งสินค้าและบริการ (Logistics) เชื่อมต่อทั้งภายในและต่างประเทศให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นและต้นทุนลดลง เช่น ลดกระบวนการขนส่งหลายครั้ง (Double Handing) การจัดหาเรือรับสินค้าให้เพียงพอ และการสร้างระบบเครือข่าย

(Networking) ในการขนส่งทางถนน โดยการจัดให้มีศูนย์รวมการติดต่อรับเช่าช่วง (Sub - Contract) และศูนย์ติดต่อรถขนส่งแห่งเดียว (Call Center) ในจังหวัดต่างๆ เพื่อให้สามารถลดการสูญเสียในการขนส่งได้

- (4) ปรับปรุงกฎระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับคลังสินค้าและไซโลที่เอื้อให้เกิดความสะดวกต่อผู้ประกอบการที่ให้บริการลอจิสติกส์ รวมทั้งทบทวนกฎหมายการขนส่งแบบหลายรูปแบบ (Multi-Model Transport) ให้เกิดความสะดวกและมีประสิทธิภาพ
- (5) จัดระบบคลังสินค้าและไซโล โดยการวางระบบการจัดการสร้างคลังสินค้าและไซโลที่สามารถรักษาคุณภาพข้าวได้อย่างมีมาตรฐานสูง และให้สอดคล้องกับปริมาณผลผลิตและความต้องการของผู้ประกอบการ และสามารถลดความซ้ำซ้อนในขั้นตอนการเก็บรักษาข้าวตลอดห่วงโซ่อุปทาน
- (6) เพิ่มศักยภาพของผู้ส่งออก โดยจัดให้มีระบบการขนส่ง แปรรูป และจัดเก็บสินค้าในระบบควบคุมคุณภาพในระบบลอจิสติกส์ ที่พึ่งพาตนเองหรือกลุ่มของตนเองเพื่อส่งมอบให้ต้นทุนลดลงและคุณภาพสูงขึ้น รวมทั้งให้สิทธิพิเศษเป็นเงินช่วยเหลือ (Rebate) แก่ผู้ส่งออกที่อยู่ในกลุ่มที่ส่งออกได้ตามเป้าหมาย รวมทั้งกลุ่มพันธมิตรข้าวด้วย
- (7) บริหารจัดการด้านการส่งออก โดยการลดความซ้ำซ้อนของขั้นตอนการส่งออกข้าว และให้เกิดการสะดวกต่อการจัดการโดยการลดขั้นตอนการออกเอกสารและใบรับรองมาตรฐานข้าวเพื่อการส่งออก โดยมีศูนย์บริการส่งออกทั้งระบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว (One Stop Service) ณ ท่าเรือส่งออก
- (8) พัฒนาระบบการขนส่ง โดยการปรับปรุงเพื่อแก้ไขข้อขัดข้องในระบบการขนส่ง โดยเฉพาะระบบการขนส่งทางน้ำและระบบรางที่เชื่อมต่อกันได้ในเชิงประหยัด ซึ่งควรเชื่อมโยงระบบการขนส่งทางราง (รถไฟ) จากแหล่งรวบรวมไปยังท่าเรือระนอง เพื่อเชื่อมการส่งออกไปยังอินเดีย ตะวันออกกลาง และแอฟริกา รวมทั้งควรมีการกำหนดที่ตั้งของโรงสีให้เหมาะสมเพื่อให้การบริการกระจายไปทั่วทุกแหล่งผลิตข้าวทุกภาค

*****

